

1. Bereishit 29:30-31

וַיָּבֹא גַם אֶל רַחֵל וַיֵּאָהֵב גַּם אֶת רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְעַת שָׁנִים אַחֲרוֹת: וַיֵּרָא ד' כִּי שָׂנְאוֹתָהּ לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וַרְחֵל עֲקָרָה:
And he also came to Rachel, and he loved also Rachel more than Leah, and he worked for [Lavan] for another seven years. And Gd saw that Leah was hated, and He opened her womb. And Rachel was childless.

2. Bereishit 30:15

וַתֹּאמֶר לָהּ הֲמַעַט קָחְתְּךָ אֶת אִישִׁי וְלָקַחְתְּ גַם אֶת דּוֹדָי בָּנָי...
And she said to her: Is it a small thing that you took my husband – now you would take my son's *dudaim* as well?...

Hated?

3. Bereishit 31:14-16

וַתַּעֲן רַחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמְרָנָה לוֹ הַעוֹד לָנוּ חֶלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אָבִינוּ: הֲלוֹא נָכַרְיֹת נָחַשְׁבָנוּ לוֹ כִּי מָכַרְנוּ וַיֵּאָכֵל גַּם-אֶכּוֹל אֶת-כֶּסֶפְנוּ: כִּי כָל-הָעֶשֶׂר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹקִים מֵאֲבִינוּ לָנוּ הוּא וְלִבְנֵינוּ וְעַתָּה כָּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹקִים אֵלַיךָ עָשָׂה:
And Rachel and Leah answered, and they said to him: Do we have a share and portion in our father's house anymore? He thinks of us as strangers, for he has sold us, and he has also eaten our money. For all of the wealth that Gd has saved from our father belongs to us and to our children. Now, do all that Gd has told you.

4. Talmud, Bava Batra 123a

"וירא ד' כי שנואה לאה" - מאי 'שנואה'? אילימא שנואה ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב (בראשית ז:ח), בגנות צדיקים דבר הכתוב! אלא ראה הקב"ה ששנואין מעשה עשו בפניה, "ויפתח את רחמה".
"And Gd saw that Leah was hated" – What is "hated"? If it means "hated" literally, could that be? Regarding non-kosher animals Bereishit 7:8 did not speak of their disgrace, would the text then speak of the disgrace of the righteous?! Rather, Gd saw that the deeds of Esav were hateful in her eyes, "And He opened her womb."

5. Midrash, Bereishit Rabbah 71:2

"כי שנואה לאה" שעשתה כמעשה השנואים, שהיתה אומרת להנשא לשונא, שכך היו התנאים שיהא גדול נושא לגדולה והקטן נושא לקטנה, והיתה בוכה ואומרת "יהי רצון שלא אפול בחלקו של רשע".
"That Leah was hated" – For she acted like those who are hated. She said she was going to be wedded to the hateful one, for these were the conditions, that the elder should wed the elder and the younger should wed the younger. She cried and said, "May it be [Gd's] will that I not fall to the portion of the wicked one."

6. Midrash, Bereishit Rabbah 71:2

א"ר הונא קשה היא התפלה שביטלה את הגזירה, ולא עוד אלא שקדמה לאחותה! והיו הכל סונטין בה: מפרשי ימים היו סונטין בה, מהלכי דרכים היו סונטין בה, אף הגתיות מאחורי הקורים היו סונטין בה, והיו אומרים "לאה זו אין סתרה כגלויה, נראה צדיקת ואינה צדיקת, אילו היתה צדיקת לא היתה מרמה באחותה".
Rav Huna said: Prayer is so strong that it cancels the [evil] decree; not only this, but she even preceded her sister! And all shamed her: Sailors shamed her, wayfarers shamed her, even those who sat in wells behind the weaving boards shamed her, saying, "This Leah is not the same in secret as she is in the open. She appears to be righteous, and she is not righteous. If she were righteous, she would not have plotted against her sister."

7. Midrash, Bereishit Rabbah 70:19

בצפרא "והנה היא לאה" - אמר לה, "מה רמייתא בת רמאה, לאו בליליא הוה קרינא רחל' ואת ענית לי?! אמרה ליה, "אית ספר דלית ליה תלמידים? לא כך היה צווח לך אבוך 'עשו' ואת עני ליה?"
In the morning, "And behold, she was Leah" – He said to her, "Plotter, daughter of a plotter, at night did I not call 'Rachel' and you answered me?" She said to him, "Is there a teacher without students? Didn't your father similarly call to you 'Esav', and you answered him?"

8. Midrash, Bereishit Rabbah 71:2

כיון שראה אבינו יעקב מעשים שרימה לאה באחותה נתן דעתו לגרשה. וכיון שפקדה הקב"ה בבנים אמר 'לאמן של אלו אני מגרש'?

When our father Yaakov saw the actions with which Leah plotted against her sister, he decided to divorce her. But when G-d answered her with children, he said, "Will I divorce the mother of these children?"

Selfish?

9. Talmud, Megilah 13b

"לא יגרע מצדיק עיניו (איוב לו:ז)" בשכר צניעות שהיתה בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר. ומאי צניעות היתה בה ברחל?... אמרה 'השתא מיכספא אחתאי', מסרתינהו ניהלה. והיינו דכתיב "ויהי בבקר והנה היא לאה" - מכלל דעד השתא לאו לאה היא? אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה, לא הוה ידע עד השתא. לפיכך זכתה ויצא ממנה שאול. ומה צניעות היתה בשאול? דכתיב "ואת דבר המלוכה לא הגיד לו אשר אמר שמואל", זכה ויצאת ממנו אסתר.

"He will not 'reduce' from the righteous His eyes" – As reward for Rachel's privacy, she merited to produce Shaul. As reward for Shaul's privacy, he merited to produce Esther. What was Rachel's privacy?... Rachel said, 'My sister will be shamed!' She gave the cues to her sister. Thus Bereishit 29:25 says, "And in the morning, she was Leah" – Was she not Leah until now? But because of the cues Rachel gave to Leah, he did not know until now. Therefore she merited that Shaul came from her. And what was Shaul's privacy? As it says, "And the matter of the monarchy he did not tell him, that which Shemuel had said," and he merited and Esther came from him.

10. Ramban to Bereishit 30:15

המעט ממך שתקחי לך את אישי כאילו את אשתו ואני האמה, אף כי תעשי עצמך גברת לקחת הדודאים אשר אני מתענגת בריחי:
Is it too small for you that you took my husband as though you were his wife and I were the maid, will you also make yourself the matron in taking the *dudaim*, the smell of which I enjoy?

11. Radak to Bereishit 30:15

בעבור שלא היו בנים לרחל היה יעקב שוכב עם רחל כדי להפיס דעתה:
Because Rachel lacked children, Yaakov would stay with Rachel, to calm her mind.

12. Rabbi Ovadia Seforno to Bereishit 30:15

שלא היה לך להסכים שתהיי את צרתי, כאמרו "ואשה אל אחותה לא תקח לצרור" (ויקרא יח, יח):
You should not have agreed to be my rival, as Vayikra 18:18 states...

13. Rabbi Shimshon Raphael Hirsch to Bereishit 29:30

הרי שאהב גם את לאה, ולא זכר לה את מעשה אביה, אף לא גמל לה על כך שבמרמה היתה לאשתו. דומה אפוא, שלא - לא פחות מיעקב - היתה קרבן לרמאות אביה; היא נתפתתה להאמין באותם מנהגי המקום שלבן בדה מלבו, ושלא מדעתה השתתפה במעשה התרמית. "הוא אהב גם את רחל, (ואהב אותה) יותר מאשר את לאה".

14. Daat Zekeinim to Bereishit 29:25

...מתוך השלשה סימנין שמסרה לה גדה וחלה והדלקת הנר כמו שמסרין יעקב לרחל.
Via the three signs [Rachel] gave her - niddah, challah and candle-lighting - as Yaakov had given them to Rachel.

15. Rabbi Shalom Schwadron, Lev Shalom, cited at <https://taamu.co.il/פרשת-תצוה/>

רחל התעלתה במעשה החסד שלה עד שעשתה זאת בצורה כזאת שלא היה הדבר ניכר כלל לעיני אחותה שהיא עושה חסד עמה.

16. Rabbi Shalom Schwadron, Lev Shalom, cited at <https://torah.org/torah-portion/hamaayan-5760-vayeitzei/>

Alternatively, Leah may have argued more simply: "It was always said that Rivka's older son would marry Lavan's older daughter. Since you bought the birthright from Esav and took his blessings, you are the firstborn and you must marry me."

17. Review questions

What are the two clues in 29:30-31 that Yaakov does not hate Leah?

What are the three midrashic approaches to explain Yaakov's "hate" for Leah?

How does Leah's childbirth answer the animosity?

What are three approaches to Leah's accusation that Rachel has "stolen my husband"?